

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

#### สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ การปฏิบัติในการนิเทศ ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะในการนิเทศเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อของผู้นำสถานสาธารณสุข

ประชากรที่ศึกษาเป็นพยาบาล นักวิชาการหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุขที่ได้รับมอบหมายให้นิเทศเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อในเขตภาคเหนือ รวมทั้งหมด 187 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ แบบสอบถามการปฏิบัติ ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะในการนิเทศเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถามโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านทำการตรวจสอบและหาความเชื่อมั่นโดยนำไปทดสอบกับผู้นำสถานสาธารณสุขในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 15 คน สำหรับแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 และแบบสอบถามการปฏิบัติในการนิเทศเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 171 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.4 ของประชากรทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา

## ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

### 1. ข้อมูลทั่วไป

ประชากรมีอายุระหว่าง 23-58 ปี อายุเฉลี่ย 36.3 ปี เป็นเพศหญิงถึงร้อยละ 82.5 ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพร้อยละ 63.8 นักวิชาการสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขร้อยละ 18.1 และ 14.6 ตามลำดับ ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนร้อยละ 57.9 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอร้อยละ 33.9 ประชากรร้อยละ 63.2 เป็นพื้นที่เกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อมานาน 1-5 ปี มีประชากรร้อยละ 78.4 เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ ซึ่งแหล่งความรู้หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อได้รับจากการอ่านเอกสารและตำราคิดเป็นร้อยละ 94.7 รองลงมาคือ การอบรมหรือประชุมคิดเป็นร้อยละ 78.4

### 2. ความรู้เกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ

ประชากรได้คะแนนความรู้เกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 64.0 ของคะแนนเต็มและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประชากรได้คะแนนความรู้ในด้านการทำลายเชื้อโดยการใช้น้ำยาทำลายเชื้อคิดเป็นร้อยละ 69.1 รองลงมาคือ การทำความสะอาดอุปกรณ์ทางการแพทย์ และการทำลายเชื้อโดยการต้มเดือดคิดเป็นร้อยละ 67.5 และ 62.0 ตามลำดับ ส่วนการทำให้ปราศจากเชื้อโดยการนึ่งด้วยไอน้ำประชากรได้คะแนนความรู้คิดเป็นร้อยละ 58.0 โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

2.1 การทำความสะอาดอุปกรณ์ทางการแพทย์ พบว่า ประชากรตอบถูกต้องเกี่ยวกับหลักปฏิบัติขณะล้างทำความสะอาดอุปกรณ์ทางการแพทย์คิดเป็นร้อยละ 85.4 รองลงมาคือ การปฏิบัติขณะล้างทำความสะอาดอุปกรณ์ทางการแพทย์คิดเป็นร้อยละ 84.8 ส่วนความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำความสะอาดอุปกรณ์ทางการแพทย์และการทำความสะอาดอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้แล้วก่อนนำไปทำลายเชื้อหรือทำให้ปราศจากเชื้อประชากรตอบถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 56.1 และ 50.9 ตามลำดับ

2.2 การทำลายเชื้อโดยการต้มเดือด พบว่า ประชากรตอบถูกต้องเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติในการต้มเดือดคิดเป็นร้อยละ 71.3 รองลงมาคือ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการต้มคิดเป็นร้อยละ 68.4 การเก็บอุปกรณ์ที่ต้มแล้วคิดเป็นร้อยละ 66.1 และความหมายของการต้มเดือดคิดเป็นร้อยละ 64.3 ส่วนความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่สามารถทำลายเชื้อโดยการต้มเดือดประชากรตอบถูกต้องคิดเป็นร้อยละ

2.3 การทำลายเชื้อโดยการใช้ยาทำลายเชื้อ พบว่า ประชากรมากกว่าร้อยละ 90 ตอบถูกต้องเกี่ยวกับหลักการฆ่าอุปกรณ์ในน้ำยาทำลายเชื้อ การผสมน้ำยาทำลายเชื้อ และการเก็บน้ำยาทำลายเชื้อ สำหรับความรู้เกี่ยวกับความเข้มข้นของน้ำยาและระยะเวลาที่เหมาะสมในการทำลายเชื้อ ข้อควรระวังในการใช้น้ำยาทำลายเชื้อ และการเก็บอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ผ่านการแช่ในน้ำยาทำลายเชื้อตอบถูกต้อง ร้อยละ 88.3, 74.3 และ 73.1 ตามลำดับ ประชากรน้อยกว่าร้อยละ 60 ตอบถูกต้องเกี่ยวกับอายุการใช้งานของน้ำยาทำลายเชื้อ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของน้ำยาทำลายเชื้อ ฤทธิ์ในการทำลายเชื้อของน้ำยาทำลายเชื้อและประสิทธิภาพของน้ำยาทำลายเชื้อ ส่วนการเลือกน้ำยาทำลายเชื้อให้เหมาะสมกับประเภทของอุปกรณ์ทางการแพทย์มีประชากรที่ตอบถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 40.4

2.4 การทำให้ปราศจากเชื้อโดยการนึ่งด้วยไอน้ำ พบว่า ประชากรตอบถูกต้องเกี่ยวกับหลักปฏิบัติในการห่ออุปกรณ์ก่อนนึ่งคิดเป็นร้อยละ 94.7 รองลงมาคือ การเก็บอุปกรณ์ที่ผ่านการนึ่งด้วยไอน้ำ และระยะเวลาคงความปราศจากเชื้อร้อยละ 93.0 และ 78.9 ตามลำดับ ประชากรน้อยกว่าร้อยละ 50 ตอบถูกต้องเกี่ยวกับการเลือกวัสดุในการห่ออุปกรณ์ การแปลความหมายของตัวบ่งชี้ทางกายภาพเคมี และชีวภาพ และการสำรวจอุปกรณ์ที่ผ่านการการนึ่งด้วยไอน้ำ ส่วนการบรรจุอุปกรณ์ในเครื่องนึ่งมีประชากรเพียงร้อยละ 12.9 เท่านั้นที่ตอบถูกต้อง

### 3. การปฏิบัติในการนิเทศเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ

ประชากรปฏิบัติกิจกรรมในการนิเทศในภาพรวมทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 67.2 ของการปฏิบัติกิจกรรมทั้งหมด ปฏิบัติบางครั้งคิดเป็นร้อยละ 29.3 และไม่ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 3.5 โดยมีการปฏิบัติกิจกรรมในด้านการดำเนินการนิเทศทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 75.3 รองลงมาคือ การประเมินผลการนิเทศ และการวางแผนการนิเทศคิดเป็นร้อยละ 69.1 และ 58.8 ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านการวางแผนการนิเทศ พบว่า ประชากรปฏิบัติกิจกรรมด้านการวางแผนการนิเทศในภาพรวมทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 58.8 ปฏิบัติบางครั้งคิดเป็นร้อยละ 35.1 ไม่ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 6.1 โดยร้อยละ 76.6 ของประชากรมีการกำหนดเวลา สถานที่และอุปกรณ์ที่จะใช้ในการนิเทศไว้ล่วงหน้าทุกครั้ง รองลงมาคือ การกำหนดแผนและวิธีการที่จะใช้ในการนิเทศ และการกำหนดวัตถุประสงค์ในการนิเทศไว้อย่างชัดเจนทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 69.6 และ 61.4 ตามลำดับ ประชากรทบทวนความรู้ก่อนไปนิเทศและการรวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับผู้รับกรนิเทศแล้ววิเคราะห์ข้อมูลนำมาวางแผนก่อนให้การนิเทศทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 45.6 และ 41.0 ตามลำดับ

3.2 ด้านการดำเนินการนิเทศ พบว่า ประชากรปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนในการดำเนินการนิเทศในภาพรวมทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 75.3 ปฏิบัติบางครั้งคิดเป็นร้อยละ 23.5 ไม่ปฏิบัติคิดเป็น

ร้อยละ 1.2 โดยประชากรร้อยละ 78.4 แสดงความชื่นชมหรือชมเชยผู้รับการนิเทศทุกครั้งเพื่อให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือรายงานผลการนิเทศให้ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องทราบทุกครั้งเพื่อขอรับการสนับสนุน และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศทุกครั้งเพื่อปรับปรุงแก้ไข คิดเป็นร้อยละ 76.6 และ 76.0 ตามลำดับ ซึ่งเจตนาวัตถุประสงค์ของการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 70.2 สำหรับวิธีการนิเทศ พบว่า ประชากรร้อยละ 87.8 ใช้วิธีการเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้พูดถึงปัญหาในการปฏิบัติงานของตนแล้วจึงชี้แนะและให้ความช่วยเหลือทุกครั้ง รองลงมาคือการให้ผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการวินิจฉัยปัญหาและร่วมกันหาแนวทางแก้ไข คิดเป็นร้อยละ 78.4 และการใช้การสังเกตในการประเมินการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศและเมื่อพบปัญหาจะให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือทันทีคิดเป็นร้อยละ 64.3 มีประชากรเพียงร้อยละ 18.7 เท่านั้นที่ได้พัฒนาผู้รับการนิเทศโดยการอบรมสัมมนาให้ปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามหลักวิชาการทุกครั้ง

3.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศ พบว่า ประชากรปฏิบัติกิจกรรมด้านการประเมินผลการนิเทศในภาพรวมทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 69.1 ปฏิบัติบางครั้งคิดเป็นร้อยละ 28.1 ไม่ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 2.8 โดยประชากรร้อยละ 77.2 มีการบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาในการนิเทศทุกครั้ง รองลงมาคือการนำผลการนิเทศครั้งใหม่เปรียบเทียบกับการนิเทศครั้งก่อนเพื่อให้ทราบว่าผู้รับการนิเทศมีการปรับปรุงหรือพัฒนางานทุกครั้ง และนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศไปใช้ในการวางแผนการนิเทศครั้งต่อไป ทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 76.6 และ 71.3 ตามลำดับ สำหรับการกำหนดระยะเวลาในการนิเทศและติดตามผลซ้ำตามที่ได้กำหนดไว้มีประชากรร้อยละ 50.3 ที่ปฏิบัติทุกครั้ง

#### 4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการนิเทศเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ

4.1 ปัญหาด้านโครงสร้างและหน้าที่ของหน่วยงาน ประชากรมีปัญหาด้านโครงสร้างและหน้าที่ของหน่วยงานในการนิเทศเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อคิดเป็นร้อยละ 69.6 โดยประชากรร้อยละ 53.8 พบปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานของผู้รับการนิเทศไม่ได้กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรไว้อย่างชัดเจน รองลงมาคือหน่วยงานของผู้นิเทศไม่มีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และรูปแบบการนิเทศที่ชัดเจนคิดเป็นร้อยละ 40.9

4.2 ปัญหาด้านการดำเนินงานนิเทศ ประชากรร้อยละ 80.7 พบปัญหาในการดำเนินงานนิเทศ โดยพบปัญหาผู้นิเทศหลายคนนิเทศหลายงานพร้อมกันคิดเป็นร้อยละ 60.2 หน่วยงานไม่ได้กำหนดตัวผู้นิเทศและหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน และไม่มีโอกาสปรึกษาหารือและประสานงานในทีมก่อนออกนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 31.0 และ 30.4 ตามลำดับ

4.3 ปัญหาของผู้นิเทศ ประชากรร้อยละ 87.7 พบปัญหาด้านผู้นิเทศ โดยผู้นิเทศมีความรู้เกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อไม่เพียงพอคิดเป็นร้อยละ 62.0 ไม่มีโอกาสไปดูงานหรือรับการอบรมเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ และขาดข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อคิดเป็นร้อยละ 51.5 และ 46.8 ตามลำดับ

4.4 ปัญหาของผู้รับการนิเทศ ประชากรร้อยละ 90.1 พบปัญหาของผู้รับการนิเทศ โดยพบว่า ผู้รับการนิเทศขาดความรู้ในการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อคิดเป็นร้อยละ 69.6 รองลงมาคือ ผู้รับการนิเทศปฏิบัติงานมานานทำให้ยากที่จะแก้ไขความเชื่อและการปฏิบัติร้อยละ 56.7 และผู้รับการนิเทศไม่ใช่ผู้รับผิดชอบงานโดยตรงร้อยละ 40.9

5. ข้อเสนอแนะในการนิเทศเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ ประชากรต้องการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อที่ทันสมัยคิดเป็นร้อยละ 7.0 ต้องการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อคิดเป็นร้อยละ 6.4 และต้องการให้มีคู่มือเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อสำหรับผู้ปฏิบัติงานคิดเป็นร้อยละ 4.6

#### ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ในการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อของผู้นิเทศงานสาธารณสุข สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้แก่ผู้นิเทศได้อย่างเหมาะสม
2. ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติในการนิเทศเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อของผู้นิเทศงานสาธารณสุข สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศเกี่ยวกับเรื่องนี้ในหน่วยงานสาธารณสุขในส่วนภูมิภาคได้อย่างเหมาะสม

#### ข้อจำกัดในการทำวิจัย

การศึกษาความรู้เกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อในแต่ละด้าน ใน 1 เรื่องมีคำถามเพียง 1 ข้อเท่านั้น ซึ่งอาจทำให้ไม่ครอบคลุมความรู้ของประชากรในแต่ละเรื่องตามความเป็นจริง

## ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

### 1. ด้านการบริหาร

- 1.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการนิเทศควรมีกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ รูปแบบ การนิเทศและผู้นิเทศเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อที่ชัดเจน
- 1.2 ควรมีการนิเทศเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้ออย่างต่อเนื่อง โดยมีการวางแผน ดำเนินการ และประเมินผลการนิเทศ
- 1.3 ควรมีการเตรียมความพร้อมของผู้นิเทศก่อนการมอบหมายงานหรือแต่งตั้งให้เป็นผู้นิเทศ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นิเทศได้เข้าอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศหรือทักษะการ นิเทศ
- 1.4 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นิเทศมีความรู้ที่ถูกต้อง แม่นยำ เกี่ยวกับการ ทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อโดยให้เข้าอบรมหรือสัมมนา และสนับสนุนข้อมูลต่างๆ เอกสารที่ ทันสมัยเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้ออย่างต่อเนื่อง

### 2. ด้านการปฏิบัติ

บุคลากรพยาบาลควรได้รับการฟื้นฟูความรู้เกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ โดยการเข้าร่วมฟังบรรยาย อบรม สัมมนา เพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาการปฏิบัติงานหรือนิเทศเกี่ยวกับการ ทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

## ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิธีการให้ความรู้ที่เหมาะสมเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจาก เชื้อแก่ผู้นิเทศงานสาธารณสุข
2. ควรมีการศึกษาวิธีการที่เหมาะสมในการนิเทศเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจาก เชื้อแก่ผู้นิเทศงานสาธารณสุข
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพถึงปัจจัยที่มีผลต่อการนิเทศเกี่ยวกับการทำลายเชื้อและการทำ ให้ปราศจากเชื้อของผู้นิเทศสาธารณสุข